

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

ТВО начальника Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

полковник

18.04.2020

Олександр ПРИЛІПКО

ПРОГРАМА

**вступного іспиту до ад'юнктури зі спеціальності
081 ПРАВО**

(предметний напрям досліджень:

2.13. ПРАВО НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ; ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО)

Обговорено на засіданні кафедри правового
забезпечення Військового інституту Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
06.03.2020

Протокол № 9

Затверджено Вченою Радою Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка 15.04.2020

Протокол № 10

ПЕРЕДМОВА

Спеціальність 081 "Право" досліджує право як соціальне явище в межах галузі знань, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти – "Право" (08). Вивчення права та його джерел ґрунтується на правових цінностях та принципах, в основі яких покладені права та основоположні свободи людини. Теоретичний зміст предметної області складає формування знань про основи поведінки і соціальних груп; творення права, його тлумачення та застосування; правові цінності та принципи, а також природу і зміст правових інститутів базових галузей права; етичні стандарти правничої професії.

Вступник до ад'юнктури з обраної наукової спеціальності має виявити системні знання зі спеціальності, уміти аналізувати, узагальнювати, систематизувати державно-правові явища, знати спеціальну літературу з обраної спеціальності, проблемні питання, а також практику застосування чинного законодавства з обраної спеціальності.

Програма вступного іспиту зі спеціальності 081"Право"відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до ад'юнктури. На основі цієї програми складається перелік питань вступного іспиту та формуються екзаменаційні білети.

Вимоги до наукового реферату:

Загальний обсяг наукового реферату складає 1 др. арк. Має 21 с. машинописного (набраного на комп'ютері) тексту, шрифт № 14 через 1,5 інтервали. Посилання на використану літературу та джерела виконуються за текстом.

Структура реферату передбачає наявність вичленованих: вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел і літератури.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ПРЕДМЕТНИМ НАПРЯМОМ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.13. ПРАВО НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ; ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО

Розділ I Право національної безпеки

Суспільні відносини у сфері національної безпеки як об'єкт права; предмет та методи дослідження, наукові школи, тенденції і закономірності становлення правової науки у сфері національної безпеки; понятійно-категоріальний апарат, принципи і функції права національної безпеки.

Правові основи та проблеми становлення і розвитку системи забезпечення національної безпеки, критерії забезпечення національної безпеки, об'єкти національної безпеки та суб'єкти забезпечення національної безпеки.

Інтереси суспільства, функції держави, права, свободи та обов'язки людини і громадянина у сфері національної безпеки; правові основи захисту прав і безпеки людини і громадянина, співвідношення між правом суспільства на безпеку та правами людини і громадянина.

Правові засади і проблеми визначення пріоритетів національних інтересів, проблеми і принципи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України.

Правові основи формування та реалізації державної політики з питань національної безпеки, становлення і розвитку системи публічного управління у

сфері національної безпеки, стратегії і тактики забезпечення національної безпеки; роль держави і права у забезпеченні національної безпеки.

Правове забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній, внутрішньополітичній, соціальній та гуманітарній сферах, економічній, науково-технологічній, екологічній та інших сферах; правові засади боротьби з тероризмом, протидії корупції та організованій злочинній діяльності, що створюють загрози національній безпеці.

Теоретико-правові та прикладні проблеми становлення і розвитку Сил безпеки, їх правовий статус, функції і компетенція, координація діяльності та організація взаємодії.

Правові засади та проблеми застосування сил і засобів забезпечення національної безпеки; правове регулювання комплексного кадрового, інформаційного та інших видів ресурсного забезпечення діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки.

Основи нормотворчої діяльності в галузі національної безпеки; предмет, принципи, стадії та механізми законодавчого регулювання у сфері національної безпеки; концептуальний, стратегічний і тактичний рівні нормативно-правового регулювання з питань національної безпеки.

Правові та історичні аспекти забезпечення національної безпеки на теренах України, досвід правового регулювання у сфері національної безпеки країн-членів Європейського Союзу та інших іноземних держав.

Правові основи становлення і розвитку систем колективної та міжнародної безпеки; правовий статус міжнародних організацій в галузі безпеки за участі України, регулювання їх завдань, компетенції, форм і методів діяльності; адаптація національного законодавства у сфері національної безпеки до правових стандартів країн-членів Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору.

Правові основи та проблеми участі громадян, громадських та інших недержавних організацій у забезпеченні національної безпеки; правові засади становлення і розвитку демократичного контролю над сектором безпеки і оборони України.

Рекомендована література з курсу «Право національної безпеки»

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254/BA/96>.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
3. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. Дата оновлення: 01.02.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
4. Загальна теорія права: підручник /за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2015. 392 с.
5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. №2011-XII. Дата оновлення: 25.07.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>
6. Про Службу безпеки України Закон України від 25.12.1992. Дата оновлення: 12.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
7. Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення. Київ: Правова єдність, 2009. 288 с.

8. Горбулін В. П. Засади національної безпеки України / В. П. Горбулін, А.Б. Качинський. Київ: Інтертехнологія, 2009. 272 с.
9. Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій: методологія дослідження та забезпечення: монографія. Харків: Константа, 2006. 440 с.
10. Ліпкан В. А. Національна безпека та національні інтереси України. Київ: КНТ, 2006. 68 с.
11. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. Київ: Кондор, 2008. 552 с.
12. Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими у сфері національної безпеки та протидії тероризму : монографія. Київ: НКЦ "Ін-т операт. діяльн. та держ. безпеки", 2008. 245 с.
13. Пилипчук В. Г. Правові основи діяльності державних органів та військових формувань у сфері національної безпеки України. Харків: Право, 2008. 150 с.
14. Фурашев В. М. Національна безпека України: шляхи забезпечення, роль і місце суспільства. Євроатлантичний курс : монографія / В. М. Фурашев, С. Ф. Джердж. – Київ: Синопис, 2009. 176 с.
15. Антонов В. О. Національна безпека як складовий елемент національного суверенітету. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2011. Вип. 51. С. 210–214.
16. Антонов В. О. Суспільство як об'єкт національної безпеки Української держави. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 60. С. 79–84.
17. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. №2411-VI. Дата оновлення: 30.11.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
18. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. №183/98-ВР. Дата оновлення: 08.07.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/183/98>.
19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>.
20. Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України: Монографія / за заг. ред. В. Г. Пилипчука. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 272 с.
21. Ескаляція кіберзагроз національним інтересам України та правові аспекти кіберзахисту: Монографія / О. Д. Довгань, І. М. Доронін; НАПрН України. Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2017. 107 с.

Розділ II Військове право

Предмет, принципи, функції, система та інститути військового права; методологія дослідження основ воєнної безпеки, державної безпеки та безпеки державного кордону, проблем законодавства і права у сфері оборони.

Теоретичні та правові основи суспільних відносин в секторі безпеки і оборони; суб'єкти військових правовідносин, Збройні Сили та інші військові формування держави, як суб'єкти військового права.

Захист прав, свобод та безпеки людини і громадянина під час воєнних конфліктів, проведення антитерористичних, воєнних, спеціальних та миротворчих операцій.

Правові основи формування і реалізації державної політики у секторі безпеки і оборони, правове регулювання мобілізаційної підготовки, мобілізації, територіальної оборони та реалізації режиму воєнного стану;

Теоретико-правові та прикладні проблеми становлення і розвитку Сил оборони, військових та військово-цивільних адміністрацій, систем забезпечення державної безпеки і охорони державного кордону.

Правові основи захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності України; правове забезпечення оборонно-промислового комплексу України.

Правове забезпечення військової дисципліни та правопорядку; правові засади становлення і розвитку Військової прокуратури, Військової служби правопорядку, особливості юридичної відповідальності військовослужбовців. Запобігання корупції у Збройних Силах України та інших військових формуваннях.

Організаційно-правове забезпечення комплексного огляду сектору безпеки і оборони, оборонного огляду та огляду обороно-промислового комплексу, стратегічного планування в галузі безпеки і оборони.

Військовий обов'язок і військова служба, правові засади проходження військової служби та служби у військовому резерві.

Правовий статус військовослужбовців, правові гарантії та соціально-правовий захист військовослужбовців і членів їх сімей, ветеранів військової служби та осіб, звільнених з військової служби.

Військове законодавство, військові статuti та інші джерела військового права, систематизація військового законодавства; військове право іноземних держав та міждержавних організацій; адаптація національного військового законодавства до правових стандартів країн-членів Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору.

Рекомендована література з курсу «Військове право»

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>
2. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-ХІІ. Дата оновлення: 01.02.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
3. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ. Дата оновлення: 26.05.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>
4. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII. Дата оновлення: 02.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ. Дата оновлення: 08.07.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
7. Богуцький П.П. Військове право України: джерела, структура та розвиток: монографія. Одеса: Фенікс, 2008. 188 с.
8. Загальна теорія права: підручник /за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваїте, 2015. 392 с.
9. Коропатнік І., Шопіна І. Проблеми визначення галузевої належності воєнного (військового) права. Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє: тези доповідей

- XIII Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Київ, 27 листопада 2017 р.) Київ, 2017. С. 300–302.
10. Шопіна І.М. Військово-правові та воєнно-правові відносини: проблеми удосконалення термінологічного апарату: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки-2017 в Україні (24 травня 2017 р.). URL: http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/Tezy_den-Nauki-2017.pdf.
  11. Шопіна І.М., Гущин О.О. Актуальні проблеми сучасного стану розвитку воєнного (військового) права як науки і навчальної дисципліни. Форум права. 2017. № 2. С. 144–148.
  12. Військове право: Підручник /За ред.. І.М. Коропатніка, І.М. Шопіної. Київ: Правова єдність, 2019. 648 с.
  13. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. №2011-XII. Дата оновлення: 25.07.2018. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>
  14. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 р. №1975-XII. Дата оновлення: 09.12.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>
  15. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. №2232-XII. Дата оновлення: 23.06.2018 URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
  16. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. №3099-III. Дата оновлення: 28.12.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>
  17. Про державне оборонне замовлення: Закон України від 03.03.1999 р. № 464-XIV. Дата оновлення: 06.07.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/464-14>
  18. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей: Закон України від 15.06.2004 р. №1763-IV. Дата оновлення: 01.10.2011. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1763-15>
  19. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. №2411-VI. Дата оновлення: 30.11.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
  20. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. №3543-XII. Дата оновлення: 18.02.2018 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>
  21. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. №2262-XII. Дата оновлення: 31.08.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>
  22. Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України: Закон України від 22.02.2000 р. №1479-III. Дата оновлення: 28.06.2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1479-14>
  23. Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав: Закон України від 02.03.2000 р. №1518-III. Дата оновлення: 28.07.2016. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1518-14>
  24. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Дата оновлення: 26.05.2018. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

25. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 р. №1075-XIV. Дата оновлення: 12.06.2013. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1075-14>.

26. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 06.06.2016 №240/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>.

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЗНАТЬ на вступному іспиті до ад'юнктури за спеціальністю 081 ПРАВО

1. Загальні положення

Результати випробування оцінюються в балах. Максимальне значення оцінки випробування зі спеціальності – 100 балів. У тому числі:

- 30 балів – за відповідь на перше питання;
- 30 – за відповідь на друге питання;
- 30 – за відповідь на третє питання;
- 10 балів – захист реферату (наукової пропозиції).

2. Методичні рекомендації з організації вступних випробувань

2.1. Вступні випробування проводяться усно.

2.2. Вступник готує відповіді тільки за питаннями отриманого білета. Повторне отримання білета не допускається. Відповіді не за питаннями білета – не оцінюються.

2.3. Вступник на всіх отриманих листах усної відповіді вказує: військове звання, прізвище, ім'я та по батькові, номер білета, питання, визначені в білеті, ставить особистий підпис.

2.4. Результати оцінювання відповідей на питання отриманого білета та додаткові питання вносяться до протоколу. Листи усної відповіді та протоколи зберігаються в навчальних справах абітурієнтів.

3. Критерії оцінки здібностей та підготовленості вступників

3.1. При оцінці теоретичних відповідей окремо оцінюється знання керівних документів та правильність відповіді на питання.

3.1.1. Знання керівних документів оцінюється:

- вичерпні знання – 5 балів;
- недостатні знання – 3 бали;
- відсутні посилання на керівні документи – 0 балів.

3.1.2. Правильність відповіді на питання оцінюється:

- вичерпна відповідь – 25 балів;
- відповідь правильна, але неповна – 20 балів;
- у відповіді є незначні помилки – 15 балів;
- відповідь має суттєві помилки – 7 балів;
- питання не розкрито – 0 балів.

Начальник кафедри правового забезпечення
доктор юридичних наук, доцент

полковник

Ігор КОРОПАТНИК

ПРОГРАМУ РОЗРОБИЛИ:

кандидат юридичних наук

капітан юстиції

Інна ОСТАПЕНКО

доктор юридичних наук,
професор

Ірина ШОПІНА